

REIAL ACADÈMIA DE BONES LLETRES DE BARCELONA

Jornades de debat

1975-2025: mig segle de postfranquisme, un balanç cultural.

La Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona organitza la tardor d'aquest any 2025 una sèrie de debats amb la intenció d'avaluar els canvis que s'han experimentat en la nostra panoràmica cultural els darrers 50 anys. Els debats, configurats en diferents taules rodones en les quals hi participaran coneguts especialistes, tractaran les següents temàtiques:

La filosofia catalana contemporània. Coordinat per Josep Ramoneda. Tindrà lloc el 17 de novembre de 16:30 a 20 hores.

Canvis i renovació dins la historiografia catalana. Coordinat per Borja de Riquer. Tindrà lloc els dies 26 de novembre i 3 de desembre, de 10 a 14 hores i de 16 a 19:30 hores.

El lloc de la llengua catalana. Coordinat per Lola Badia. Tindrà lloc el dia 10 de desembre de 11:30 a 13:30 hores, i de 15:30 a 20 hores.

Cultura espanyola en democràcia. Coordinat per Sergio Vila-Sanjuán. Tindrà lloc el dia 11 de desembre, de 18 a 20 hores.

Totes les taules rodones es realitzaran al Palau Requesens, seu de l'Acadèmia de Bones Lletres, carrer Bisbe Caçador número 3 de Barcelona. Aquestes Jornades de debat comptem amb la col·laboració de la Conselleria de Política Lingüística, de la Institució de les Lletres Catalanes i del Museu d'Història de Barcelona i de la revista *Recerques*.

Programes

La filosofia catalana contemporània

(coordinat per Josep Ramoneda)

Sota el franquisme hi va haver un inevitable replegament. Alguns van marxar a l'exili, com en Lluís Sala Molins; la teologia en l'àmbit eclesiàstic va ser un dels marcs possibles, el temps que hi havia singulars figures de transició a l'ombra com Pep Calsamiglia o Manuel Sacristán.

Les onades de canvi a Europa tenen la seva incidència aquí. Les Universitats van expandint-se lentament. La creació de la Universitat Autònoma amplia el camp de joc. La creació del Col·legi de Filosofia serà una senyal de que la tempesta escampa. En la lluita antifranquista i primers anys de la transició el marxisme tindrà un ser ressò. I les

modes europees comencen a penetrar. La irrupció de noves editorials amb voluntat de canvi obre el joc.

Ja en plena normalitat democràtica, la filosofia fa camí en el marc referencial europeu. Creixen els departaments acadèmics corresponents i es consolida la seva presència en els espais periodístics i en el debat públic, seguint les corrents i tendències que marca Europa i passant, com arreu de la politització a les pulsions postmodernes. I ara mateix es troba com arreu entre el solipsisme d'alguns i l'impacte de les mutacions d'un món desbordat.

Dilluns 17 de novembre de 2025

Taula rodona 1. De 16:30 a 18 hores. La recuperació de la filosofia.

Victòria Camps (UAB), Jaume Casals (UPF) i Josep Ramoneda (Acadèmia)

Taula rodona 2. De 18:30 a 20 hores. Variacions en temps d'acceleració

Begoña Román (UB), Daniel Gamper (UAB) i Josep Ramoneda (Acadèmia).

Canvis i renovació dins la historiografia catalana

(coordinat per Borja de Riquer)

Tractarà d'avaluar com es trobaven els estudis històrics de les diferents especialitats historiogràfiques cap el 1975 i els canvis experimentats des de llavors: els principals problemes, les temàtiques més estudiades, els debats destacats, els instruments emprats, les formes de difusió i qualificació de la recerca, la formació dels historiadors, etc. I, evidentment, hom cercarà fer un diagnòstic de la situació actual.

Es va considerar que caldria abordar aquestes qüestions des de la perspectiva de les diferents especialitats i així es faran sis taules rodones diferenciades: una per l'antiguitat: protohistòria i món clàssic; i altres per la història medieval, la història moderna, la història contemporània, la història econòmica i la història del dret. Aquestes taules rodones s'han organitzat conjuntament amb la revista *Recerques*.

Dimecres 26 de novembre de 2025:

Matí: De 10 a 14 hores.

Taula rodona d'Història Medieval. Moderador: Antoni Furió (UV-IEC). Ponents: Gaspar Feliu (UB-IEC) / Rosa Lluch Bramon (UB) / Javier Fajardo (UV).

Taula rodona de la Història del Dret. Moderador: Tomàs de Montagut (Acadèmia-UPF). Ponents: Albert Estrada Rius (Acadèmia-UAB) / Josep Capdeferro Pla (UPF) / Lidia Arnau Raventós (UB).

Tarda: De 16 a 19 hores.

Taula rodona de l'Antiguitat: protohistòria i món clàssic. Moderadora: Isabel Rodà (Acadèmia-ICAC-UAB). Ponents: Marta Santos (MAC-Museu d'Empúries) / Raimon Graells (U Alacant) / Marie-Claire Savin (ICAC-UAB).

Dimecres 3 de desembre:

Matí: De 10 a 14 hores.

Taula rodona d'Història Moderna. Moderador: Jaume Dantí (Acadèmia-UB) Ponents: Joaquim Albareda (UPF) / Àngel Casals (UB) / Maria Garganté (UAB).

Taula rodona d'Història Econòmica. Moderador: Albert Carreras (UPF). Ponents: Enriqueta Camps (UPF) / Joan Ramon Rosés (LSE) / Marc Prat (UB).

Tarda. De 16 a 20 hores.

Taula rodona: Història Contemporània. Moderador: Borja de Riquer (Acadèmia-UAB). Ponents: Conxita Mir (UdL) / Joan Fuster-Sobrepere (UOC) / Gemma Rubí (UAB).

Reflexió final: Josep M Muñoz (historiador) / Pere Benito (UdL).

El lloc de la llengua catalana

(coordinat per Lola Badia)

L'oficialitat de l'ús públic i institucional del català establerta a partir de la Constitució de 1979 dibuixa un panorama completament nou en relació a la situació vigent entre 1939 i 1975. La jornada que patrocina l'Acadèmia de Bones Lletres amb el suport de la Conselleria de Política Lingüística proposa tres taules rodones de debat sobre el lloc de la llengua catalana durant els cinquanta anys de postfranquisme, de l'eufòria dels primers moments al desencís dels darrers set anys.

Dimecres 10 de desembre de 2025.

Taula rodona 1: El català en l'àmbit acadèmic: llengua de comunicació, l'àrea de filologia catalana i la recerca. De les 11:30 a les 13:30 hores.

Ateses les afiliacions més generals dels seus membres, l'Acadèmia veu en primer pla la situació del català a les Universitats. D'ençà de 1979 el català és llengua vehicular al mateix temps que ha esdevingut objecte d'estudi reglat, amb una trajectòria consolidada d'estudis lingüístics i literaris, que entren també dins de les atribucions del restaurat Institut d'Estudis Catalans. Per avaluar el panorama general d'aquestes cinc dècades intervindran Jordi Malé (UdL), Júlia Ojeda (UB) i Nicolau Dols (UIB-IEC).

Taula rodona 2: El català i el postfranquisme, el model de llengua i la política lingüística. De les 15:30 a les 17:30 hores.

El punt de vista dels sociolingüistes i dels gestors culturals permet d'ampliar el camp de debat més enllà de l'àmbit universitari amb opinions contrastades sobre l'estat general de la llengua, les transformacions materials de l'ús que se'n fa i les tasques de promoció institucional dutes a terme. Han acceptat de fer les respectives aportacions Xavier Lamuela (Universitats de Tolosa i de Girona), Neus Nogué, (UB) i Elvira Riera (UPF-Política lingüística).

Taula rodona 3: Cinquanta anys de literatura catalana: crítics, editors i escriptors. De les 18 a les 20 hores.

Des de l'Acadèmia de Bones Lletres és obligat preguntar-se com ha evolucionat la creació literària en català en els últims cinquanta anys de presència social i institucional de la llengua. Jordi Marrugat (UB) intervindrà en qualitat de crític i historiador de la literatura, Jordi Cornudella, que compta amb una dilatada experiència com a filòleg i editor, valorarà la publicació de llibres en català i Maria Callís aportarà la seva visió de l'escriptura creativa en català.

Cultura espanyola en democràcia 1975-2025

(coordinat per Sergio Vila-Sanjuán)

En els decennis posteriors a la mort de Franco, la cultura espanyola va desplegar una creativitat interna i una projecció internacional com no s'havia experimentat en èpoques anteriors del segle XX. Paral·lelament es refermava un "estat cultural" seguint el model francès. Quines van ser les tendències literàries i estètiques que van configurar el període, fins a la crisi del model a partir del 2010? Ha estat la cultura el bon resultat d'un projecte compartit, o més aviat el discutible producte d'una sèrie d'improvisacions i renúncies?

Dijous 11 de desembre de 2025. De les 18 a les 20 hores.

Taula rodona. "Les grans tendències d'un període", per Sergio Vila-Sanjuán (Acadèmia), autor de *Cultura española en democracia*; "La narrativa en castellà", per Domingo Ródenas de Moya (UPF); "La narrativa en català", per Jordi Nopca, director del suplement *ARA Llegim*, i "Les arts plàstiques", per Victòria Combalia, crítica i assagista.

Amb el patrocini i la col·laboració de:

**Generalitat
de Catalunya**

L C **Institució
de les Lletres
Catalanes**

**MUSEU
D'HISTÒRIA
DE BARCELONA**

**Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura**

RECERQUES
HISTÒRIA / ECONOMIA / CULTURA

Reial Acadèmia de Bones Lletres
C/ Bisbe Caçador, 3.- 08002 Barcelona
bones-lletres@boneslletres.cat
www.boneslletres.cat